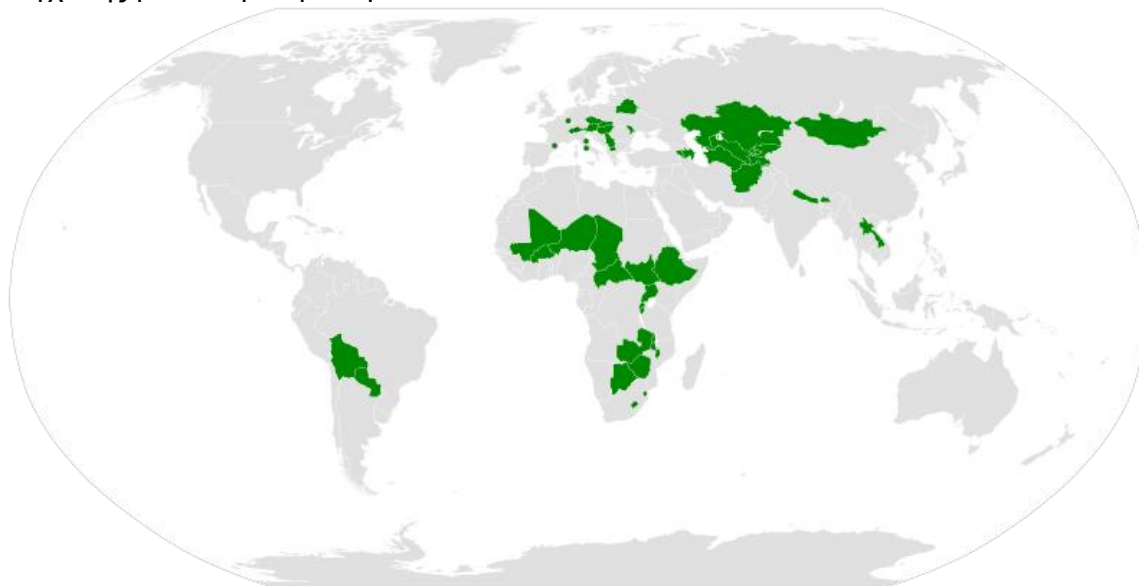

ΠΕΡΙΚΛΕΙΣΤΑ ΚΡΑΤΗ Ή ΚΡΑΤΗ ΧΩΡΙΣ ΑΚΤΕΣ

© Απόσπασμα από το βιβλίο: [Γιάννης Ρέντζος Ανθρωπογεωγραφία](#)

Τα κράτη χωρίς ακτές και τα μικρά νησιωτικά κράτη, παρά το γεγονός ότι διαφέρουν μεταξύ τους από γεωγραφική άποψη, αποτελούν ιδιαίτερες μορφές του πολιτικά οργανωμένου οικούμενου χώρου με κύριο κοινό χαρακτηριστικό ότι είναι σχετικώς απομονωμένα. Τα πρώτα από την ξηρά και τα δεύτερα από την θάλασσα. Τα κράτη αυτά λέγονται και «μεσόγεια» αλλά αποφεύγουμε αυτόν τον όρο για λόγους αποφυγής σύγχυσης με τον όρο «μεσογειακά».

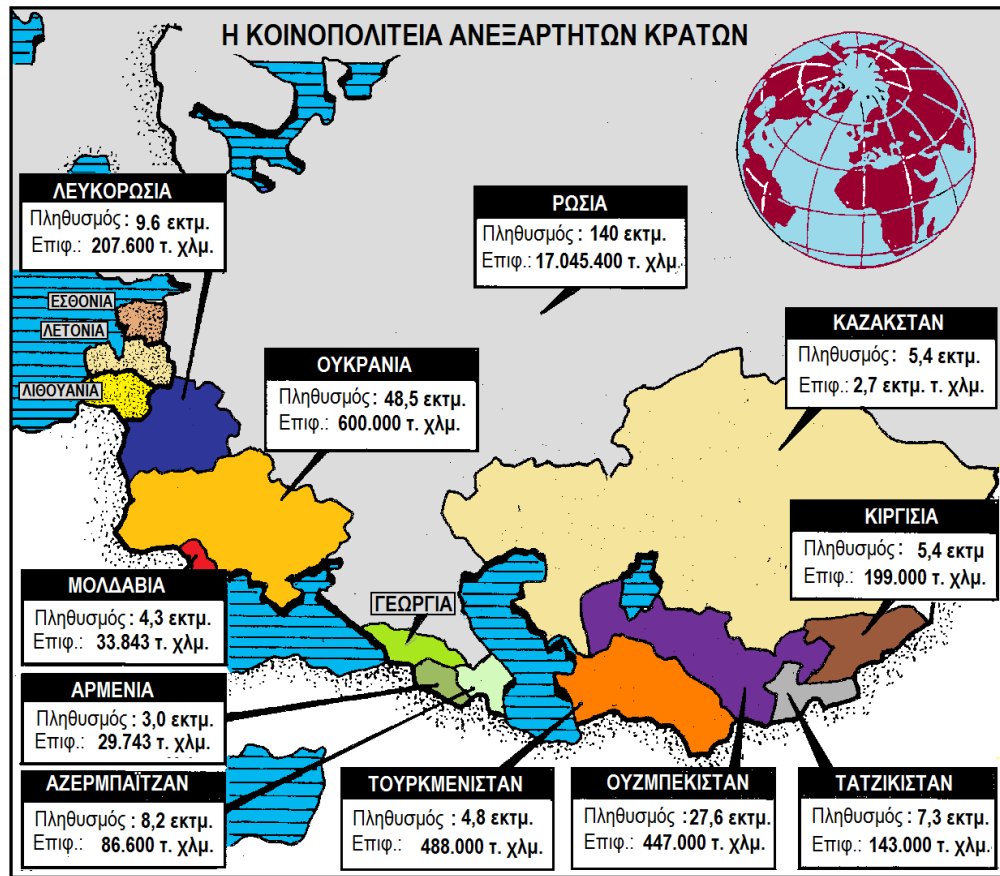

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ

Κράτη που δεν έχουν διέξοδο στη θάλασσα είναι

- 1. Στην Ευρώπη:** Ανδόρα, Αυστρία, Ελβετία, Λευκορωσία, Λιχτενστάιν, Λουξεμβούργο, [Μολδοβα ή Μολδαβία](#), Ουγγαρία, πΓΔΜ (=FYROM), Σερβία, Τσεχία και Σλοβακία. Μπορούμε να προσθέσουμε το Μονακό, τον Άγιο Μαρίνο και το Βατικανό.
- 2. Στην Αφρική:** Αιθιοπία, Ζάμπια, Ζιμπάμπουε, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, Λεσότο, Μαλάουι. Μάλι, Νίγηρας, Μπουρκίνα Φάσο, Μπουρούντι. Μποτσουάνα, Ουγκάντα, Ρουάντα. Σουαζιλάνδη, Νότιο Σουδάν και Τσαντ. Το Λεσότο κείται εξ ολοκλήρου στο εσωτερικό της χώρας της Νότιας Αφρικής.
- 3. Στην Ασία:** Αφγανιστάν. Λάος, Λαϊκή Δημοκρατία της Μογγολίας, Μπουταν, Νεπάλ. Επίσης η Αρμενία και οι πρώην σοβιετικές δημοκρατίες της Κεντρικής Ασίας.
- 4. Στη Νότια Αμερική:** Βολιβία και Παραγουάη

Γενικά, υπάρχουν πολυάριθμες [κατηγορίες](#) περικλειστων χωρών-κρατών καθώς και αιώνιες διαμάχες μεταξύ των αντιστοίχων ζευγών χωρών.

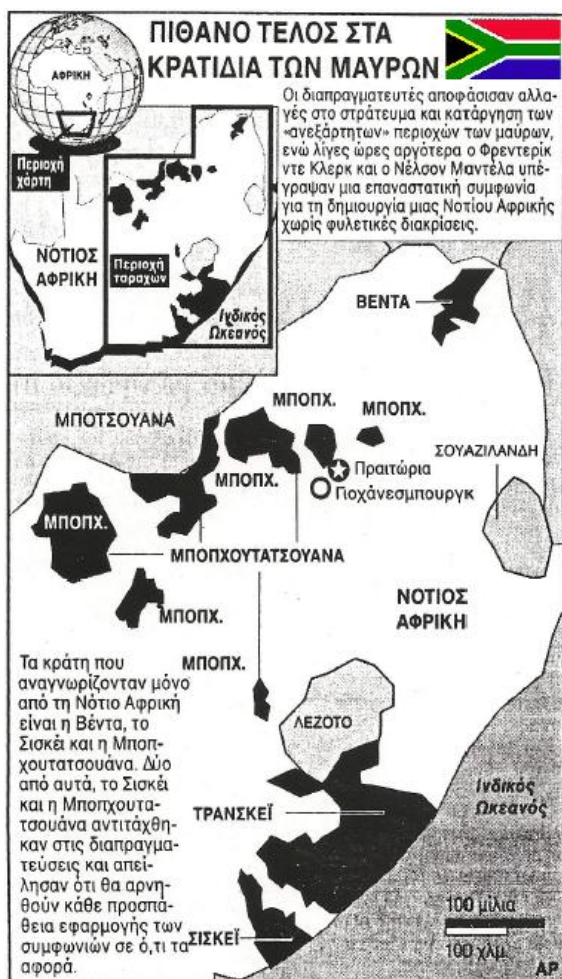
Η διάλυση αυτοκρατοριών ή μεγάλων χωρών όπως στις ημέρες μας η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης είχε για αποτέλεσμα τη δημιουργία και άλλων περικλειστων χωρών. Η πρώην σοβιετική Δημοκρατία της Γεωργίας δεν συμμετέχει στην ΚΑΚ. Σε τι διαφέρει αυτή γεωγραφικά από τις άλλες πρώην δημοκρατίες του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας;

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Μερικά από αυτά τα κράτη οφείλουν την ύπαρξή τους στην ισχυρή εθνική και πολιτιστική πρωτοτυπία τους και σε μορφές κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης που τους επέτρεψαν να επιβιώσουν παρά τις εξωτερικές πιέσεις. Ορισμένα από αυτά βρίσκονται μέσα σε κλοιό από Βουνό, τα Ιμαλάια στην περίπτωση του Νεπάλ και του Μπουτάν, το [Ντράκενσμπουργκ](#) στο [Λεσότο](#) και οι Άλπεις στην Ελβετία.

Άλλες χώρες στερήθηκαν τη διέξοδο προς τη θάλασσα ύστερα από τη διάλυση της αυστροουγγρικής αυτοκρατορίας και της ισπανικής, της γαλλικής, της Βελγικής ή της Βρετανικής αποικιοκρατικής αναγκαστικής ένωσης. Το πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελούν οι χώρες που προέκυψαν από τη διάλυση της ΕΣΣΔ.

Η αναγνώριση της Ερυθραίας ως ανεξάρτητου κράτους κατέστησε περικλειστη και την Αιθιοπία.

Από εφημερίδα της εποχής (1990): Με την τροπή που πήραν τα πράγματα στην πολιτική ζωή της Νότιας Αφρικής τα «ενδόχεια» κρατίδια των Μαύρων (Bantoustans) δεν μεταμορφώθηκαν σε νέα ανεξάρτητα περικλειστά κράτη. Εκτιμάται ότι στα κρατίδια δηλ. σε 13% του εδάφους της Ν.Α., κατοικούσε το 40% του πληθυσμού της χώρας (1990). Ωστόσο το Λεζότο και η Σουαζιλάνδη είναι ανεξάρτητα κράτη.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι χώρες αυτές αποτελούν μια πολύ ανόμοια ομάδα. Διαφέρουν ως προς την ιστορία, τους φυσικούς πόρους και το πολιτικό σύστημα. Έχουν όμως κοινά ορισμένα γενικά χαρακτηριστικά. Είναι, λόγω χάρη:

- λιγότερο πλούσιες,
- λιγότερο πυκνοκατοικημένες και
- μικρότερες από τις παράκτιες χώρες.

Επιπλέον:

- το ποσοστό του πληθυσμού που ασχολείται με τη γεωργία είναι σ' αυτές υψηλότερο από το ποσοστό που απασχολείται στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, και τέλος
- το ποσοστό του πληθυσμού που ζει στις αστικές περιοχές είναι μικρότερο απ' ό,τι στα
- παράκτια κράτη, ίσως επειδή λείπουν τα λιμάνια και τα κέντρα φυσικής ανάπτυξης,

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Το πρόβλημα του εγκλεισμού επηρεάζει όλους τους τομείς της ανάπτυξης, αλλά οι επιπτώσεις του είναι πιο έντονες στον τομέα του εξωτερικού εμπορίου. Οι περισσότερες από τις χώρες χωρίς παράλια βρίσκονται μακριά από τις διεθνείς αγορές. Οι εξαγωγές και οι εισαγωγές πρέπει να μεταφέρονται μέσω άλλης χώρας, ή άλλων χωρών. Αυτό συνεπάγεται επιπρόσθετα κόστη, που μειώνουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους στις αγορές του εξωτερικού και επηρεάζουν αρνητικά το ισοζύγιο πληρωμών, αφού επιβαρύνουν τα τιμολόγια εισαγωγών και οδηγούν σε μεγαλύτερη εξαγωγή συναλλάγματος.

Η έλλειψη πρόσβασης στη θάλασσα δημιουργεί επίσης νομικά και διοικητικά προβλήματα. Οι χώρες χωρίς παράλια πρέπει να διαπραγματεύονται για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες διαμετακόμισης και οι διευκολύνσεις που παρέχονται δεν είναι πάντοτε ικανοποιητικές γιατί οι χώρες της διαμετακόμισης έχουν τις δικές τους, συχνά οξύτερες, προτεραιότητες και ανάγκες. Μπορεί, λόγω χάρη, να επιβάλουν εξαντλητικές έγγραφες διαδικασίες και διατυπώσεις προκειμένου να διαφυλάξουν τα συμφέροντά τους, τα οποία διακυβεύονται ενδεχομένως αν τα διαμετακομιζόμενα φορτία διοχετευτούν στην εσωτερική αγορά των χωρών διέλευσης. Μπορεί επίσης να θέτουν περιορισμούς στη χρήση ορισμένων δρομολογίων στα πλαίσια της γενικής οικονομικής πολιτικής τους.

Οι χώρες χωρίς παράλια μπορεί να υποβάλλονται εξάλλου σε πρόσθετα έξοδα αποθήκευσης για να αντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο τυχαίας ή σκόπιμης διακοπής των υπηρεσιών διαμετακόμισης. Το γεγονός ότι βρίσκονται στο έλεος τεχνικών προβλημάτων, φυσικών καταστροφών, εργασιακών συγκρούσεων, πολιτικών ταραχών ή/και ακόμη διεθνών συγκρούσεων δείχνει την εξάρτησή τους και την επισφαλή θέση τους.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΚΛΕΙΣΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζει ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες χωρίς παράλια δεν μπορούν να ξεπεράσουν μόνες τους τα τρομερά εμπόδια που αντιμετωπίζουν. Αρκετοί περιφερειακοί και διεθνείς; Οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένης και της «Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη» προσπαθούν να λύσουν τα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι χώρες.

Πηγή: Ελληνική έκδοση του *COURRIER* της UNESCO. Δεκέμβριος 1986, σελ. 33 (Διασκευή, προσθήκες).

Παιγνίδι on line: [Μαθαίνω την Αφρική](#).